

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Mali oglasi, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Mali oglasi trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 39

Maribor, sobota, dne 15. maja 1937

Leto XII

Internacionalizem in nacionalizem

Prav pogostoma se svobodnemu delavskemu gibanju očita, da je premalo »nacionalno«, ter da nima dovolj — »ljubezni do domovine«. In ko je predsednik francoske vlade, socialist Leon Blum, v svojem nedavnem govoru pred desetstisoči delavcev v Lyonu energično poudaril voljo vseh Francozov, da branijo svojo deželo pred vsakim tujim osvovjevalcem, je desničarski tisk razlagal to izjavo kot zapustitev linije socialističnih idej in zadrego, v katero je stvarnost in odgovornost pred zgodovino spravila Bluma.

Z ozirom na to podtikanje je napisal sodrug Pavel Faure, tajnik francoske socialistične stranke, članek, objavljen v glavnem strankinem glasilu, v katerem pravi, da »nacionalistične« konceptije niso nikakršna novost med francoskimi socialisti, marveč so te konceptije že v tradiciji stranke.

»Internacionalizem v malem oddaljuje od domovine, internacionalizem v velikem pa približuje,« je rekel nepozabni Jaures. Z drugimi besedami, samo tisti, ki priznava in spoštuje pravice tuje domovine, more iskreno ljubiti in braniti tudi svojo domovino.

Manifest francoske delavske stranke, ki je bil objavljen 23. januarja 1893, se končava z besedami: »Zivela internacionala! Zivela Francija!« Jules Guesde je pisal ob priliki tega manifesta, da oni, ki postane internacionalist, ne preneha biti patriot in prav tako tudi ne Francoz samo zaradi tega, ker je Francoz, ne preneha biti to in ne postane Provencalec, Bretonec ali Burgonec. »Internacionalisti«, pravi Jules Guesde, »edini morejo biti patrioti, ker se edini zavedajo predpogojev, ob katerih je zasigurana bodočnost in veličina domovine.«

»Ali je treba dokazov za to?«, se vprašuje Pavel Faure. »Kaj mi ne branimo ves narod, ko se upiramo industrijskim in finančnim kartelom? Kaj ga ne branimo, ko nastopamo proti špekulantom vojne industrije, kadar zahtevamo, da se davki pravično odmerjajo, kadar zahtevamo, da bodi ves narod zavarovan proti raznim nezgodam, ki se lahko pripete vsakemu poedincu, ko zahtevamo, da naj hidroelektrične sile v Franciji služijo potrebam in blagostanju vseh Francozov, Končno, ko hočemo, da postavimo Francijo na čelo vseh pacifističnih držav na svetu, da z njimi ustvarimo zvezo nedeljivega miru, neodvisnosti in napredka vseh narodov na svetu, kaj s tem ne kažemo, da ljubimo to Francijo bolj kakor vse druge dežele?«

Kako naj patentirani nacionalisti glede tega še ugovarjajo marksizmom?

Kronanje angleškega kralja

se je izvršilo zelo slovesno. Na milijone ljudi je po ulicah prisostvovalo sprevodu in ceremonijam. Kralj je slovesno zaobljubil na ustavo.

Italija ni poslala h kronanju svojega zastopnika, ker je angleški kralj povabil tudi abesinskega cesarja.

Zelo številno je bila pri svečanostih kronanja zastopana delegacija Sovjetske Rusije.

—//—

Kongres čehoslovaške socialne demokracije

Ponovna manifestacija čehoslovaško-jugoslovenske socialistične vzajemnosti

Ss. dr. Živko Topalović in Josip Petejan v Pragi

Od 14. do 16. maja t. l. se vrši v Pragi kongres čehoslovaške socialne demokracije.

Kongres stranke, ki ima v vladi (skupno z nemško socialno demokracijo) štiri ministre, predsednika senata, v parlamentu in senatu ter deželnih zborih pa veliko število poslancev in v svojih rokah celo vrsto občin, je v demokratični državi, kakor je Čehoslovaška republika, sam na sebi silno važen dogodek. Saj je v teh deželah politična stranka faktor, ki globoko posega v vse javno in državno življenje.

Položaj čehoslovaškega delavskega razreda je zavidanja vreden, tako v političnem, kakor tudi v socialno političnem in kulturnem oziru. Na tem ima prav gotovo ogromne zasluge socialno demokratična stranka, ki je bila ne samo soustvariteljica republike, ampak si je znala s svojo, inozemstvu večkrat nerazumljivo, politiko in taktiko zagotoviti vpliv na državni aparat in delež na oblasti.

To in edino le to, poleg demokratično usmerjenih sil, koncentriranih okoli predsednika republike T. G. Masaryka, je preprečilo, da ni čehoslovaško socialistično gibanje zadela ista zla usoda, kot mogočna socialistična delavska gibanja v sosednjih državah, da je Čehoslovaška republika sredi poplave evropskega fa-

šizma ostala zeleni otok demokracije, kjer so po tragičnih dogodkih v Nemčiji in Avstriji, mnogi politični emigranti našli vsaj začasno svoj azil.

Positivna politika socialne demokracije pa je tudi omogočila zagotoviti nemoten razvoj demokracije v republiki za dogledno dobo z izvolitvijo vrednega naslednika Masarykovega, dr. Beneša, za predsednika republike.

Ko ugotovljamo te vidne, zavidanja vredne politične uspehe socialističnega gibanja v Čehoslovaški republiki, nam daje letošnji kongres čehoslovaške socialne demokracije še poseben povod, da obrčamo svoje poglede v Prago.

Izvrševalni odbor čehoslovaške socialno demokratične stranke je povabil na kongres tudi dva predstavnika bivše Socialistične stranke Jugoslavije ss. dr. Živko Topalovića in Josipa Petejana.

Že večkrat izražena želja po sodelovanju med socialističnim gibanjem obeh držav dobiva s tem povsem konkretnega izraza in, kakor upamo, za trajno.

Ti stiki, ki se sedaj nadovezujejo z obiski vodilnih sodrugov političnega in strokovnega gibanja iz CSR v Jugoslaviji in obratno, so predvsem velikega moralnega pomena in velika moralna pomoč socialističnemu giba-

nju v Jugoslaviji, ki pod obstoječimi razmerami še vedno ne more kreniti po poti svobodnega razvoja.

Važni so ti stiki z ozirom na zunanje politično koncepcijo (zasnovo) sodelovanja držav Male zveze, pri čemer naj omenimo, da bo v Pragi navzoč tudi predstavnik rumunske socialno demokratične stranke in da bo vsled tega dana možnost za razgovore o vprašanih, ki se tičejo socialističnega gibanja v vseh treh državah, v zvezi z razvojem zunanje političnih dogodkov in zlasti ojačenja fašističnega pritiska s severa in juga v Podunavju na Balkan.

Naloga socialističnega gibanja je, da usmeri svoj pogled in korak v bodočnost. Ta namen ima kongres čehoslovaške socialne demokracije z ozirom na notranji razvoj prilik v republiki, tak namen pa imajo tudi stiki in razgovori predstavnikov socialističnega gibanja prej navedenih treh držav in razgovori s predstavniki tistega gibanja ostalih podunavskih dežel v okviru kongresa. V tem zmislu želimo kongresu bratske socialne demokracije v CSR mnogo uspeha.

Naj živi socialna demokracija Čehoslovaške!

Naj živi socialistično gibanje v Podunavju in na Balkanu, mednarodno povezano v Socialistični delavski internacionali!

Buharin in Rykov obsojena

V javni razpravi sta bila obsojena v Moskvi bivši glavni urednik »Izvestij« Buharin in bivši predsednik vlade Rykov zaradi zvez s Trockijem vsak na osem let ječe.

Maršal Tuhačevski

prvi adjutant generala Vorošilova, je bil te dni premeščen na podrejeno mesto, kot poveljnik vojnega kora ob Volgi.

Tuhačevski, čigar ime se je omenjalo tudi v procesih proti trockistom, je izgubil zaupanje Stalina in Vorošilova, kar izhaja zlasti iz tega, da bi bil moral s sovjetsko delegacijo odpotovati h kronanju angleškega kralja, pa je namesto njega bil v zadnjem hipu delegiran veliki admiral Orlov.

Za namestnika ljudskega komisarja za vojsko, Vorošilova, je imenovan maršal Jegorov, doslej šef generalnega štaba. Za šefa generalnega štaba je bil imenovan Sapošnikov, za poveljnika Leningradskega vojnega okrožja armadni poveljnik Jakir.

Tuhačevski je zmagovalec rdeče armade v bojih proti belim armadam Kolčaka in Denikina. Pred meseci je vzbudil veliko pozornost z organizacijo »padalne armade«. Letala prevažajo čete po zraku. Vojaki pa se potem v velikih rojih s pomočjo padal spuščajo na zemljo sovražniku za hrbtom.

—//—

Kaj so sklenili sladkorni baroni

Sladkorja ne bomo izvažali?

Mednarodna sladkorna konferenca v Londonu dne 7. t. m. ni odkazala Jugoslaviji nobenih kontingentov sladkorja za izvoz. Konvencija stopi v veljavo že 1. septembra. Kontingenti so se razdelili na glavne producente sladkorja. Svojo produkcijo zmanjšajo prostovoljno tudi Nemčija, Ogrska, Poljska in Rusija, da ne padejo cene. — Jugoslavija sme imeti 10.000 ton sladkorja v zalogi, če bi bilo potreba, sicer bo pa krila le domačo potrebo trga. Jugoslovanski zastopniki so dogovor podpisali. Kon-

ferenca je torej napravila sklepe, ki bodo omogočali vzdržanje visokih cen. (U. s. ... k. ... glavno.)

Prometna stavka v Londonu za časa kraljevega kronanja. Stavka avtobusnih uslužbencev in šoferjev avtotaksijev za časa kraljevega kronanja je bila silna ovira za razvoj prometa v tem velemestu. Za nas je zanimivo, kaj bi rekli k taki stavki v kakšni drugi državi (ne samo v tretjem rajhu, kjer je itak prepovedana). (U. s. ... k. ... glavno.)

Živojin Balugdžić v Pragi

Na Čehoslovaškem se mudil na predavalni turneji bivši jugoslovanski poslanik Živojin Balugdžić. V Pragi je predaval o sijaju in propadu nacionalizma.

František Soukup in Jugoslavija ob prevratu

Te dni se je mudil v Jugoslaviji na parlamentarni konferenci čehoslovaški senatni predsednik sodrug František Soukup. Dr. Soukup je med onimi politikimi, ki je tik pred polomom in po polomu Avstro-Ogrske odlično podpiral moralno in z nasveti tudi jugoslovanske politike. Nenadoma se je pojavil v uredništvu takratnega socialističnega dnevnika v Ljubljani z željo, da bi govoril z merodajnimi politikimi glede nadaljnega razvoja političnih dogodkov, da opozori na preteče nevarnosti ter pripravi tla za najugodnejšo rešitev aktualnih vprašanj. Z vso iskrenostjo smo takrat pozdravili s. Soukupa, v prepričanju, da želim tako on, kakor poznejši predsednik čehoslovaške republike dr. T. G. Masaryk Jugoslovanom najboljše bodočnost. V tem oziru smo zlasti Slovenci dolžni s. Soukupu posebno zahvalo.

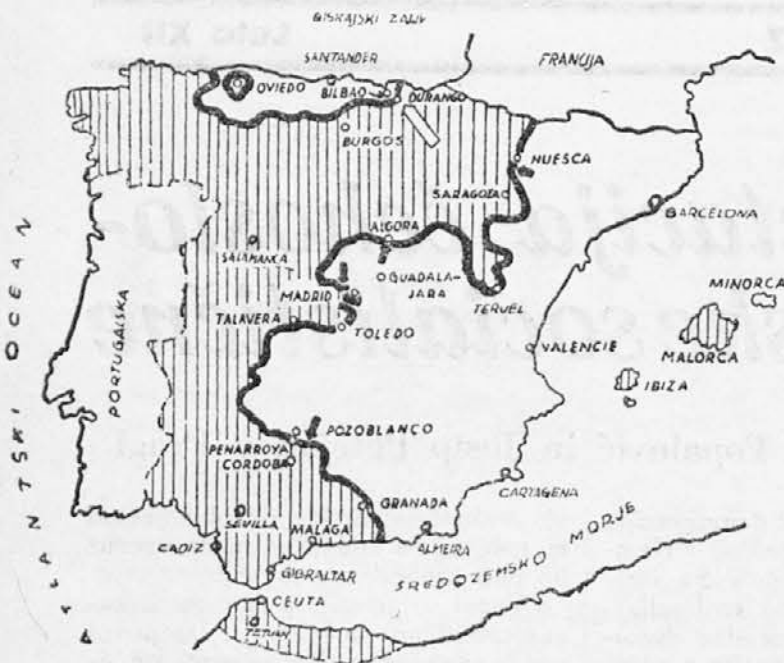
Širite naš list!

Protiofenziva vladinih čet pri Toledu

Zadržana ofenziva nacistov ob Biskaji

Zemljevid španskih bojišč

Nenačrtani del zemljevida predstavlja ozemlje, ki je v rokah legalne španske vlade, načrtani del pa je ozemlje, ki ga ima v oblasti general Franco. Fronto predstavlja debela črta. Baski in Asturci ob Biskajskem zalivu so odrezani od ostale Španije. Osrednja fronta z Madridom kot središčem, poteka ob reki Jarami na jug proti Toledu in od Madrida proti severozapadu v velikem loku na pogorje Guadarrama, od koder se obrne proti Algori (severno od Guadalajare). Važna je fronta pri Penarroyi (rudniki), pri Teruelu, kjer se zajeda nacistična fronta liki jeziki do 170 km zračne črte od Valencijske. Zelo važen bi bil frontni predel Saragossa-Huesca, ako bi Katalonci (glavno mesto Barcelona) pričeli z ofenzivo. Za nacistično neprijetna pa tudi važna je fronta ob Biskaji (rudniki), ki veže znaten del njihovih sil. (Mesto Oviedo je obkrojeno.) Puščice na karti (črne) kažejo ofenzivne sunke vladinih čet koncem aprila, bela pa ofenzivo nacistov ob Biskaji čez Durango proti Eibaji.

V svrhu razbremenitve baskijske fronte, je armadno poveljstvo vladine vojske odredilo protiofenzivo na fronti pri Toledu, kjer so vladine čete na precej raztegnjeni fronti dosegle lepe uspehe in napredovale v širino in globino. Ta ofenziva vladinih čet, ki ogroža hrbet francovcev pred Madridom, primorava generala Franca, da koncentrirata znaten del čet in orožja na tem odseku, ki bi ga sicer uporabil na baskijski fronti.

Nadaljnji razvoj dogodkov na baskijskem bojišču kaže, da je ofenziva generala Mole obtičala in se njegove operacije omejujejo le na lokalne akcije in otipavanje baskijske fronte.

Ob morju med Bermejem, severovzhodno od Bilbaja in v smeri na jug proti Durangu se vodijo boji v masivu Sollube. Nacisti poročajo, da so nalivi zadnjih dni onemogočili njihovo prodiranje.

Na ostalih frontah ni posebnih dogodkov.

Protest valencijske vlade pri Društvu narodov?

Valencijska vlada baje namerava zahtevati obravnavanje nemškega in italijanskega vmešavanja v špansko vojno pred Društvom narodov. Vlada bo predložila dokazilni material ter zahtevala primerne sklepe na podlagi člena 10. pakta Društva narodov, ki je kršen v španskem vprašanju.

Proti zločinu v Guernici

Petinsedemdeset odličnih osebnosti ameriškega političnega in verskega življenja je podpisalo izjavo z napisom: »Poziv vesti sveta!« Izjava se nanaša na razbitje baskijskega mesta Guernice in jo je uredil newyorški škof Macconell. »Zdi se, da je neverjetno in nemogoče, da bi ostali Amerikanci hladnokrvni napram ta-

kemu zločinu.« Izjavo je podpisalo sedem senatorjev (med njimi Borah), pet članov reprezentacijske zbornice in bivši republikanski predsedniški kandidat Landon. — Pri »Slovincu: pa vedo, da so komunisti razbili mesto sami. Naj vendar poročajo resnico!

Doma in po svetu

Evharistični križi. Ob zadnjem evharističnem kongresu l. 1935 je bil postavljen v Sloveniji v vsakem kraju, na kolikor mogoče vidnem mestu, evharistični križ. Že od lanske jeseni pa so bili v raznih krajih izvršeni atentati na te križe. Listi katoliške akcije pravijo, da te križe podirajo komunisti, vendar se doslej še ni posrečilo razkrinkati nobenega teh atentatorjev. Tako, da izgleda, da se krivce išče v napačni smeri. Dne 13. maja ob 1. zjutraj je bil razstreljen tudi evharistični križ na starem gradu v Kamniku. Podiranje evharističnih križev (ki bodo prej ali slej itak sami strohneli) nima nobenega zmisla. Res je, da so propovedniki krščanstva s svojim zadržan-

njem v mnogoterih ozirih prišli v navskrižje s čustvovanjem ljudskih množic in povzročili, da so cerkev in njeni simboli postali omraženi, toda z »vojno« proti lesenim križem se taki spori ne rešujejo. Tega se zaveda vsak resen človek, zlasti zaveden delavec. Zato je neverjetno, da bi bili storilci med njimi. Za cerkev in njene predstavnike je pa podiranje križev opomin, da krenejo po drugi poti in pridobe križu ono spoštovanje, ki mu po naukih cerkve gre.

Častni doktor oksfordske univerze je postal knez namestnik Pavel.

5 ponarejevalcev invalidskih izkaznic obsojenih. Pred sodiščem v Beogradu je bilo koncem aprila po dolgotrajni razpravi obsojenih pet iz-

med 60 obtožencev, ki so bili osumljeni ponarejanja invalidskih izkaznic, vsled česar je bila država oškodovana za več deset milijonov dinarjev. Glavni obtoženec Jovan Latičević je bil obsojen na 10 let robije, na Din 20.000 denarne kazni in povrnitev škode državi v znesku Din 1.094.532; Ljubiša Olivatić na 3 leta robije in Din 10.000 denarne kazni ter da skupno z obtožencem Rakićem povrne državi Din 1.313.616; Jurij Rakić na šest let robije; Katin Gjorgjević na 1 leto in pol robije in da državi povrne Din 40.000; Pera Pantić na 1 leto robije in da skupno z Gjorgjevićem povrne državi Din 70.635. Vsi obsojeni so bili precej znane osebnosti v javnem življenju.

Ni kriva brezbožna vzgoja. V Martincih je posestnik Franc Žnidarič ubil svojega očeta in svojo mater s sekiro. Žnidarič ni bil brezversko vzgojen.

A. M. de Jong:

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Goortove obrvi nad temno zročimi očmi so se namršile. Seveda, on je bil na slabem glasu. Nikakor ni bil primerna družba za malega dečka, ki se je mogel od njega naučiti samo kaj slabega! ... V nastopajoči temi je Mereyntje nerazločno opazil, kako je prikrito škrtnil z zobmi, ki so se pri zlobnem nasmešku, ki je ošinil njegove ustnice, zasvetili pred njim. Boječ ga je vprašal:

»Zakaj se tako grdo posmehuješ, Vrč?«
»Kaj, da se grdo smejem?« je vprašal Vrč zamišljeno. Človek vendar ne more biti vedno lep, fantiček ... tega naš ljubi gospod bog ni hotel ... No, napravil bom luč, da bova bolje videla, kaj govoriva, ali ne, dečko?«

Po mizi se je razlil rumeni sij petrolejke v obliki zlatega kroga. Mereyntjeju se je to zdelo zelo lepo, mnogo lepše in zanimivejše, kot pa pri njem doma, kjer je visela luč izpod stropa. Skozi prozorno steklo je bilo videti olje, razločeval pa je tudi sivi stenj, ki ga je vpiljal ...

Na podstavku svetilke so bili vidni še raznobarni madeži: zeleni, rdeči in svetlomodri ... nekoč so morale biti to prelepe slikarje, ki so se bile pa sčasoma zabrisale. Na skoro popolnoma počrnelnem bakrenem nosilniku je stal poveznjen okrogel, bel porcelanast senčnik, ves zaprašen, le par mest, očiščenih prahu, je propuščalo nekoliko več svetlobe, ki je risala po stenah smešne po-

stave. Okrog nosilnika so bile razvrščene navzgor zavilane majhne palčice, kot majhni prijemači, ki so v troje nosili senčnik ... Bila je to res krasna svetilka ... najlepša svetilka, kar jih je bil Mereyntje doslej videl, in najbrž tudi draga ... Od kod neki ima Vrč tako lepo svetilko? Vsa ostala šara je izgledala vendar precej borno! In kako lepo je svetila! Njen sij je bil kot zlat. Prava zlata svetloba, mnogo bolj rumenkasta, kot pri njem doma ... Glej, kako odseva na mizi okrogli svetlobni kolot, kot da bi ležal na njej desetgoldinarski zlatnik! ... Niti kraljica ni mogla imeti takih zlatih desetgoldinarskih novcev ... Cesar mogoče, mhm — cesar ... ta že, on je pa tudi neznanško bogat. Kako le more plamen goreti tako mirno v tem ozkem tulcu. Čuti ga je bilo, kako tiho prepeva, kaj, seveda ni bilo mogoče razločiti. Ali pa je bila mogoče mušica, ki je prepevala? Da, bila je mušica, s svojim tankim, čisto tankim glaskom. Mati je vedno pripovedovala, da vzklikajo mušice »Nef ... nef«, radi česar jih je Mereyntje tudi imenoval nefke ... Čuj vendar, tudi ta je pela: »Neff ... neff ... neffff ... in to tako razločno, da se je moral človek res smejati ... Toda svetilka, da, svetilka, ta je tudi pela polg, tako čisto, čisto pritaženo ... da je bilo čuti le tanek šelest ... zunaj pod oknom pa se je poigravala letna večerna sapica s španskim bezgom ... in v Mereyntjejevi glavi je tudi nekaj prepevalo: bilo je res zabavno ... pelo je četveroglasno, kot v prvem razredu pri rektorju ... samo, da je to zvenelo še lepše ... tako čudovito ... tako lepo ... Takoj je hotel povedati tudi Vrču ... Četveroglasno: svetilka, mušica, vetrič in tisto v njegovi glavi ... Oblil ga je smehljaj ... Toda besede

so bile težke ... ležale so mu na jeziku in vendar jih ni mogel spraviti z njega ... Bilo je res bedasto — smešno. — Vrč bi ...

Razglablajoč in prisluškajoč sanjavim melodijam okoli sebe, je počasi in polagoma zdrsnila Mereyntjejeva glavica na njegove roke, ki jih je položil na rob mize; po velikem razburjenju, ki ga je doživela na ta pomembni dan njegova majhna otroška duša, ga je prevzel globok in trden spanec.

Z nogami na najvišji prečki svojega stola, roke sklenjene okrog visokousločenih kolen, je sedel Vrč in kadil. Gledal je spečega otroka pri mizi in sanjaril. Ne da bi se bil zavedel, je prisluškoval, kakor pravkar Mereyntje, tihemu šelestu, ki je šuštel skozi tišino. Počasi so vstajale v njegovi glavi misli, kot zračni mehurčki v globoki vodi, ki leno izbijajo na površino ...

Kako čudno se lahko obrne dan! Tako čudno, da človek mora opaziti. Zjutraj je hodil veselih misli čez polje, poln hrepenenja, da bo naletel Janeke samo doma ... in je tudi bila sama, toda prišlo je drugače, kot pa je upal in hotel. Kot furija je planila nanj v svoji nezmisljeni togoti, kot divja ga je nagnala iz hiše in mu zagrozila s hollandskim graničarjem ... On pa je kot razkačeni medved, slep od notranje bolečine, blodil po potih, roke v žepu, krčeč pesti, pripravljen ubijati, moriti ... da bi mu bil v teh prokletih urah rekel kdo eno samo krivo besedo, on bi ga bil ves divji premakstil, premlatil tako, da bi bil imel mogoče za vselej dovolj.

(Dalje prihodnj.)

